

Djuravdelningen

Bilaga till checklista - Zoobutik allmän

Fastställt den 13 december 2022

Innehåll

Inledning	4
Tillstånd	5
ZAllm 1 Finns eller söks tillstånd enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen	5
ZAllm 2 Om försäljning sker av CITES-listade djurarter, finns det tillstånd för att få sälja dessa djur	5
Personal	7
ZAllm 3 Personalen har den utbildning och kunskap som krävs	7
ZAllm 4 Renhållning av lokaler sker med sådant intervall att en god hygien upprätthålls	7
ZAllm 5 Rengöring av utrustning etc. sker på ett sådant sätt att smittspridning förebyggs	7
Kontroll	8
ZAllm 6 Tillsyn sker av alla djur i tillräcklig omfattning	8
ZAllm 7 Djur som har dött avlägsnas från djurutrymmet samma dag	8
ZAllm 8 Sjuka/skadade djur ges nödvändig vård. Djur som behöver särskild vård kan tas omhand i särskilt utrymme	8
ZAllm 9 Tillräckliga åtgärder har vidtagits / vidtas för att förebygga utbrott och spridning av sjukdomar	9
ZAllm 10 Förvaringsutrymmen är utformade och placerade så att djuren inte störs, skadas eller stressas i onödan av andra djur eller människor	9
ZAllm 11 Kraven som gäller veterinär verksamhet eller annan mottagning av djur i zoobutiker är uppfyllda	10
ZAllm 12 Kravet att avel och uppfödning av djur inte sker i butikslokalen eller lokal dit kunder har tillträde är uppfyllt	10
ZAllm 13 Avlivning av djur sker enligt gällande föreskrifter och utan onödigt lidande för djuret	10
Förvaringsutrymmen	11
ZAllm 14 Till- och frånluftsfloeden är utformade så att djuren inte utsätts för skadligt drag och är anpassad till de djurarter och det antal djur som hålls där ..	11
ZAllm 15 Artificiell belysning finns så att tillsyn och vård kan ske utan svårigheter samt dämpad belysning finns under natten	11
ZAllm 16 Fönster, belysningsanordningar och elinstallationer som djuren kan nå har skydd eller är utförda så att djuren inte riskerar att skadas	11
ZAllm 17 Buller i djurutrymmet har en godtagbar nivå och frekvens. Uppmätt värde	12
Dokumentation	12
ZAllm 18 En arbetsinstruktion med en plan för djurens skötsel etc. finns	12

ZAllm 19 Djurutrymmena har en skylt med djurens art eller släkte, så att det klart framgår vilket djur som avses	12
ZAllm 20 Kraven på att faktablad med rätt innehåll lämnas när djur säljs är uppfyllda	12
Automatisk eller mekanisk utrustning.....	13
ZAllm 21 Tillsyn sker i tillräcklig omfattning av automatiska system och anordningar	13
Övrigt.....	13
ZAllm 22 Stämmer det att inga övriga brister upptäcktes vid kontrollen?	13

Inledning

Denna vägledning är beslutad av Jordbruksverket och ger information om hur bestämmelserna som rör djurens välfärd bör kontrolleras. Dokumentet ger också vägledning i hur föreskrifterna bör tolkas och tillämpas i praktiken. En vägledning är dock inte juridiskt bindande och Jordbruksverket saknar möjlighet att besluta om bindande instruktioner för länsstyrelsens kontrollpersonal. Vägledningen beskriver lämpliga sätt att kontrollera att bestämmelserna följs. Det kan dock finnas andra kontrollåtgärder som också är lämpliga.

Vägledningens utformning

Vissa kontrollpunkter innehåller en mer fördjupad bakgrundsbeskrivning. Detta för att åstadkomma en mer samstämmig uppfattning om hur föreskrifterna är avsedda att tolkas och tillämpas.

Hänvisningar till författningstext anges inte i denna vägledning, utan dessa finns i stället i checklistan för djurskyddskontroller vid respektive kontrollpunkt. Checklistan kan du ladda ner från Jordbruksverkets hemsida.

Tillstånd

ZAllm 1 Finns eller söks tillstånd enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen

Kontrollen bör omfatta

- Om tillstånd för verksamheten finns avseende försäljning, förvaring, uppfödning, upplåtande och/eller utfodring av djur beroende på vad som ingår i verksamheten som bedrivs.
- Om det redan finns ett tillstånd - kontrollera att villkoren för tillståndet är uppfyllda.
- Om det inte finns något tillstånd, informera verksamhetsinnehavaren om kravet och lämna/skicka sedan ut en ansökningsblankett. Vidta de åtgärder som behövs fram till verksamheten har kunnat få tillstånd.
- Om kontrollen genomförs i syfte att kontrollera om ett tillstånd kan utfärdas eller inte: Kryssa i rutan ”Ja” om ett tillstånd kommer att ges och fyll i datumet för när detta är utfärdat sedan. Kryssa i rutan ”Nej” om det inte kan ges ett tillstånd, och ge en motivering för varför tillstånd inte kan utfärdas.

Vägledning

I och med att tjänstedirektivet trädde i kraft den 27 december 2009 kommer alla godkännanden som sker efter detta datum att gälla tills vidare. Länsstyrelsen ska fatta beslut om godkännandet inom en viss i förväg fastställd tid, samt skicka ut ett mottagningsbevis (bekräftelsebrev) när en fullständig ansökan har kommit in. En nyhet i svensk förvaltning är regeln om så kallat tyst beviljande som gäller som huvudregel enligt tjänstedirektivet. Tyst beviljande innebär att om en myndighet inte har fattat beslut i ett tillståndsärende inom den angivna tiden för handläggningen så anses tillståndet/godkännandet beviljat. Ett beslut om tillstånd/godkännande kan bara återkallas om eventuella villkor i beslutet inte uppfylls och under förutsättning att det i beslutet finns ett återkallelseförbehåll.

ZAllm 2 Om försäljning sker av CITES-listade djurarter, finns det tillstånd för att få sälja dessa djur

Kontrollen bör omfatta:

- Att giltigt CITES intyg finns vid inköp och vid överlämnade till köparen vid försäljning av djur som är CITES A-listade. Köp och försäljning av CITES A-listade djur är förbjudet om djuret inte åtföljs av ett CITES intyg utfärdat av Jordbruksverket. Vissa intyg gäller enbart för en transaktion och vid nästa måste ett nytt intyg utfärdas.

- Att märkningen stämmer – numret på djuret ska överensstämma med det som anges på intyget. Fåglar har oftast fast fotring men chipmärkning kan förekomma. Ryggradsdjur är oftast chipmärkta. För vissa exemplar (främst unga reptiler) kan fotoidentifikation finnas. För dessa unga djur följer det med en transponder som ska implanteras i djuret när det uppnått ur djurskyddssynpunkt tillräcklig storlek och vikt. Tidpunkten/vikten finns angiven i medföljande intyg. Transpondern ska överlämnas tillsammans med intyget om djuret är för litet vid nästa försäljning.

Vägledning

CITES A- listade fåglar som undantas från kravet på CITES- intyg finns förtecknade i bilaga X i kommissionens förordning (EG) nr. 865/2006. Den i zoobutikerna vanligast förekommande arten som är undantagen från detta krav är rödpannad kakariki.

CITES B-listade arter

Kontrollen bör omfatta

- Att det kan styrkas att djuren är legalt överkomna. Fåglar ska ha fast fotring, vilket är en garanti för att de är födda och uppfödda i fångenskap. Det är även förbjudet enligt L 80 att hålla, förmedla eller att sälja viltfångade djur för sällskap och hobby. Kunden ska alltid få bakgrundsuppgifter och kvitto på det djur som man köper. Vid köpet ska kunden förvissa sig om att djuren är legala (kräva kopia på införseltillstånd, uppfödarbevis eller dyl.)

Vägledning

Om försäljning sker av levande djur som anges i bilaga A eller B krävs utöver CITES tillstånd enligt ovan även verksamhetstillstånd från länsstyrelsen.

Det är inte tillåtet att hålla eller handla med fåglar som tillhör arter som lever vilt inom EU:s gränser (dvs. alla våra vilt levande fågelarter i Sverige) vare sig de är viltfångade eller uppfödda i fångenskap. Samma sak gäller för övriga djur som försetts med "N" eller "n" i bilaga 1 till artskyddsförordningen 2007:845.

Personal

ZAllm 3 Personalen har den utbildning och kunskap som krävs

Kontrollen bör omfatta

- Att verksamhetsansvariga/personalen med godkänt resultat, har genomgått grundutbildning samt de utbildningar med inriktning på de djurslag som omfattas av handeln.
- Att personalen vet hur djuren ska hållas och skötas.
- Att personalen känner igen djuren till art eller släkte.
- Att någon i personalen kan könsbestämma djuren genom okulärbesiktning eller en enkel undersökning, om det är möjligt med hänsyn till djurarten.

ZAllm 4 Renhållning av lokaler sker med sådant intervall att en god hygien upprätthålls

Kontrollen bör omfatta

- Rutiner för renhållning. Renhållning och byte av bottenmaterial, strömedel och bomaterial sker i en sådan omfattning att en god hygien har kunnat upprätthållas. Vatten till vattenlevande djur renas kontinuerligt med pump och filteranläggning samt byts vid behov.
- Att djurutrymmena hålls tillfredsställande rena. Man kan inte kräva att djurutrymmena ska vara helt rena hela tiden. Men det ska gå att se att städning har skett med jämna intervall så att det inte blir för smutsigt.

ZAllm 5 Rengöring av utrustning etc. sker på ett sådant sätt att smittspridning förebyggs

Kontrollen bör omfatta

- Att det finns minst en plats för rengöring och diskning av förvaringsutrymmen, inredningar, matskålar och annan utrustning som har kommit i kontakt med djuren.
- Att rengöring av utrustning och föremål som har kommit i kontakt med reptiler inte sker på de platser där utrustning från andra djur hanteras.

Vägledning

Reptiler bär ofta på salmonellabakterier i sin tarmkanal. En reptil som bär på salmonella är i allmänhet själv inte sjuk, men kan ändå vara bakteriebärare och sprida salmonella. Smittan sprids med djurets avföring och man ska därför vara noga med

att tvätta händerna ordentligt efter att ha hanterat reptiler eller terrarier. Terrarier eller föremål som kommit i kontakt med reptiler, eller använts vid skötseln av dem, ska därför rengöras på en särskilt anvisad plats där övriga djurslags föremål varken rengörs eller hanteras på annat sätt.

Kontroll

ZAllm 6 Tillsyn sker av alla djur i tillräcklig omfattning

Kontrollen bör omfatta

- Att förvaringsutrymmena är utformade så att tillsyn av samtliga djur kan ske utan svårighet.
- Rutinerna för hur och hur ofta tillsyn sker av djuren.
- Om det finns djur som har obehandlade sår eller uppvisar avvikande beteende.
- Iakttäta djuren och diskutera eventuella avvikelser med verksamhetsinnehavaren. Är det du iakttagit något som personalen själva uppmärksammat? Vad beror det avvikande beteendet eller skadorna hos djuren på?

Vägledning

Det är viktigt att tillsynen anpassas efter den djurhållning som bedrivs och sker så grundligt att brister, skador och missförhållanden snabbt upptäcks och åtgärdas.

ZAllm 7 Djur som har dött avlägsnas från djurutrymmet samma dag

Kontrollen bör omfatta

- Att det inte ligger döda djur i något av djurutrymmena.
- Att inga döda fiskar ligger mellan eller på golvet under akvarierna. Rutiner för att lägga tillbaka täckglas eller nätlock efter infångning av fisk kan behöva ses över om det visar sig att fiskar har hoppat över.
- Rutinerna för tillsynen och diskutera dessa och intervallet av tillsynen med verksamhetsinnehavaren om döda djur skulle upptäckas vid kontrollen.

ZAllm 8 Sjuka/skadade djur ges nödvändig vård. Djur som behöver särskild vård kan tas omhand i särskilt utrymme

Kontrollen bör omfatta

- Att behandling ges till djur som är sjuka/skadade. Djur med allvarliga skador eller sjukdomar och som inte är behandlingsbara ska avlivas på ett ur djurskyddssynpunkt acceptabelt sätt.

- Vilken veterinär brukar anlitas.
- Även om inga djur är sjuka eller skadade vid kontrolltillfället, så be att få se i vilket utrymme djur som blir sjuka kan tas omhand.

ZAllm 9 Tillräckliga åtgärder har vidtagits / vidtas för att förebygga utbrott och spridning av sjukdomar

Kontrollen bör omfatta

- Rutiner för att förebygga utbrott och spridning av sjukdomar.
- Att djur som har smittsamma sjukdomar eller parasiter inte hålls i lokalerna om de inte har isolerats på ett tillfredsställande sätt.
- Tänk även på att reptiler ofta bär på salmonella. (Se även punkt ZAllm 5.)

ZAllm 10 Förvaringsutrymmen är utformade och placerade så att djuren inte störs, skadas eller stressas i onödan av andra djur eller människor

Kontrollen bör omfatta

- Att minst en sida i ett förvaringsutrymme är skyddad mot insyn.
- Att burar med fåglar är placerade så att högsta punkten är minst 150 cm över golvet (om det inte är marklevande burfåglar som hålls).
- Att rovdjur och bytesdjur hålls åtskilda på ett sådant sätt att de inte skadar eller stressar varandra.
- Att djur inte hålls eller förevisas i skyltfönster. Observera att detta krav gäller även i inomhusgallerior etc.
- Att förvaringsutrymmena är utformade så att ett utvalt djur är lätt att fånga utan att de övriga djuren utsätts för onödig stress.
- Att kampfiskhanar hålls så att de inte kan se varandra eller så att de kan se sig själva i en spegel.
- Att akvarierna har täckglas eller liknande så att kunder/besökare i butiken inte kan ta på fiskarna eller stoppa ner föremål i akvarierna.

ZAllm 11 Kraven som gäller veterinär verksamhet eller annan mottagning av djur i zoobutiker är uppfyllda

Kontrollen bör omfatta

- Att veterinär verksamhet, konsultations- eller serviceverksamhet som innebär mottagning av djur inte bedrivs inne i zoobutiken eller grossistanläggningen.
- Om mottagning av djur för kloklippning eller liknande åtgärder sker. Kontrollera att det i så fall inte sker i det utrymme där butikens/anläggningens djur hålls eller att de på annat sätt kommer i kontakt med dessa djur. Om inackordering av djur sker och i vilka utrymmen den djurhållningen i så fall sker. Inackordering av djur får inte ske i ett utrymme till vilken kunder har tillträde eller så att de kommer i kontakt med de djur som hålls i butiken eller anläggningen.

ZAllm 12 Kravet att avel och uppfödning av djur inte sker i butikslokalen eller lokal dit kunder har tillträde är uppfyllt

Kontrollen bör omfatta

- Var uppfödningen sker av de sällskapsdjur som ska säljas.
- Om uppfödning sker i ett avskilt utrymme i närhet till butiken. Hur sköts dessa djur?

ZAllm 13 Avlivning av djur sker enligt gällande föreskrifter och utan onödigt lidande för djuret

Kontrollen bör omfatta

- Om foderdjur som ska säljas eller ges som foder till zoobutikens ormar avlivas i butiken – hur går i så fall avlivningen till?
- Hur avlivas sjuka djur som inte går att behandla?
- Att den som bedövar eller avlivar ett djur är väl förtrogen med den bedövningsrespektive avlivningsmetod som ska användas samt vet vilken avlivningsmetod som är tillåten att använda till respektive djurslag som ska avlivas.

Vägledning

Utfodring med levande ryggradsdjur är inte förenligt med 2 kap. 1 och 2 §§ djurskyddslagen och är därmed förbjudet enligt Jordbruksverkets uppfattning. Reptiler kan vänjas att ta döda byten och ska därför inte matas med levande djur. Förutom att utfodring med levande djur kan orsaka onödigt lidande för foderdjuren

när de inte dödas omedelbart, så kan bytesdjur även börja bita på ormen och skada denna.

Förvaringsutrymmen

ZAllm 14 Till- och frånluftsflöden är utformade så att djuren inte utsätts för skadligt drag och är anpassad till de djurarter och det antal djur som hålls där

Kontrollen bör omfatta

- Att till- och frånluftsflöden i lokalen och förvaringsutrymmena för djuren är utformade så att de inte orsakar ett för djuren skadligt drag.
- Burarnas placering i förhållande till ventilationsöppningar, eventuella fläktar, dörröppningar och fönster.

ZAllm 15 Artificiell belysning finns så att tillsyn och vård kan ske utan svårigheter samt dämpad belysning finns under natten

Kontrollen bör omfatta

- Att belysning finns och är tillräcklig för att tillsyn av djuren kan ske utan svårigheter oavsett tid på dygnet. Belysningen måste kunna ge tillräckligt med ljus för att sår eller andra typer av skador på djuren ska kunna upptäckas.
- Att ljuset anpassas så att dygnet delas upp i dag och natt på ett sätt som motsvarar djurets eller djurens naturliga dygnsrytm.

ZAllm 16 Fönster, belysningsanordningar och elinstallationer som djuren kan nå har skydd eller är utförda så att djuren inte riskerar att skadas

Kontrollen bör omfatta

- Att belysning, fönster och elinstallationer är skyddade så att djuren inte kan komma till skada.

Att lampkablar och övriga elsladdar inte ligger oskyddade i djurutrymmen där exempelvis gnagare hålls, så det finns risk att de kan bita i dessa.

ZAllm 17 Buller i djurutrymmet har en godtagbar nivå och frekvens. Uppmätt värde

Kontrollen bör omfatta

Bullernivån med ljudnivåmätare om du tycker att miljön där djuren hålls är bullrig och anpassa mätningen efter varifrån bullret kommer. Ljudnivån ska mätas på de platser där djuren vistas

Dokumentation

ZAllm 18 En arbetsinstruktion med en plan för djurens skötsel etc. finns

Kontrollen bör omfatta

- Att det för anläggningen finns en kontinuerligt uppdaterad arbetsinstruktion med en plan för djurens skötsel.
- Att planen innehåller rutiner för foderhantering, utfodring, vattengivor, rengöring av djurutrymmen, utrustning och lokaler, tillsyn av belysning, uppvärmning, luftfuktning och vattenrening, tillsyn av djurens hälsotillstånd samt skötsel och andra åtgärder som ska vidtas med djur som är sjuka, mottagning av nya djur, leverans av djur samt nödsituationer.
- Att arbetsinstruktionen följs.

ZAllm 19 Djurutrymmena har en skylt med djurens art eller släkte, så att det klart framgår vilket djur som avses

Kontrollen bör omfatta

Att de djur som ska säljas är namngivna med art eller släkte på en skylt vid djurutrymmet, så att det klart framgår vilket djur som avses.

ZAllm 20 Kraven på att faktablad med rätt innehåll lämnas när djur säljs är uppfyllda

Kontrollen bör omfatta

- Att faktablad finns, med skriftlig information om djuret och dess skötsel, för varje djurslag som finns till försäljning.
- Att faktabladen innehåller den information som finns uppräknad i föreskriften.
- Att faktablad lämnas till kunden tillsammans med djuret vid försäljningen. Detta kan vara svårt att kontrollera om inte försäljning av ett djur sker då man gör kontrollen.

Automatisk eller mekanisk utrustning

ZAllm 21 Tillsyn sker i tillräcklig omfattning av automatiska system och anordningar

Kontrollen bör omfatta

- Rutiner för utförandet av tillsynen av automatiska systemen. Hur ofta kontrolleras att vattenflaskor, ventilation, syresättnings- och temperaturutjämnings anordningar samt rengöringsfilter etc. fungerar?
- Testa exempelvis ett utspritt urval av vattenniappar så att de fungerar. Har funktionen och renheten kunnat upprätthållas i djurutrymmena?

Övrigt

ZAllm 22 Stämmer det att inga övriga brister upptäcktes vid kontrollen?

Här kan du skriva sådana brister du har noterat, men inte kunnat hitta någon lämplig punkt i checklisten att fylla i bristen på.